

I

(Rezolūcijas, ieteikumi un atzinumi)

ATZINUMI

EIROPAS DATU AIZSARDZĪBAS UZRAUDZĪTĀJS

Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītāja atzinums par Komisijas Lēmumu (2007. gada 12. decembris) par Iekšējā tirgus informācijas sistēmas (IMI) īstenošanu attiecībā uz personas datu aizsardzību (2008/49/EK)

(2008/C 270/01)

EIROPAS DATU AIZSARDZĪBAS UZRAUDZĪTĀJS,

ņemot vērā Eiropas Kopienas dibināšanas līgumu un jo īpaši tā 286. pantu,

ņemot vērā Eiropas Savienības Pamattiesību hartu un jo īpaši tās 8. pantu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 95/46/EK (1995. gada 24. oktobris) par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti, kā arī

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 45/2001 (2000. gada 18. decembris) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi Kopienas iestādēs un struktūrās un par šādu datu brīvu apriti un jo īpaši tās 41. pantu,

IR PIEŅĒMIS ŠO ATZINUMU.

1. IEVADS

Iekšējā tirgus informācijas sistēma

1. Iekšējā tirgus informācijas sistēma (turpmāk IMI) ir informācijas tehnoloģiju rīks, kas ļauj dalībvalstu kompetentajām iestādēm savstarpēji apmainīties ar informāciju, īstenojot iekšējā tirgus tiesību aktus. IMI ir izveidota saskaņā ar programmu IDABC (Eiropas elektroniskās pārvaldības pakalpojumu savietojamības nodrošināšana publiskās pārvaldes iestādēm, uzņēmumiem un iedzīvotājiem) ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Skatīt šā atzinuma 12. punktu.

2. IMI ir veidota kā vispārēja sistēma, lai atbalstītu daudzas iekšējā tirgus tiesību aktu jomas un plānots, ka tās izmantošanas jomu paplašinās vairāku likumdošanas jomu atbalstam nākotnē. Sākotnēji IMI izmantos, lai atbalstītu Direktīvas 2005/36/EK (Profesionālo kvalifikāciju direktīva) noteikumus par savstarpējo palīdzību ⁽²⁾. No 2009. gada decembra IMI izmantos arī Direktīvas 2006/123/EK (Pakalpojumu direktīva) ⁽³⁾ administratīvās sadarbības noteikumu atbalstam.

29. panta datu aizsardzības jautājumu darba grupas atzinums un EDAU iesaistīšanās

3. 2007. gada pavasarī Eiropas Komisija lūdza 29. panta datu aizsardzības jautājumu darba grupu (WP29) sniegt atzinumu, lai pārskatītu IMI ietekmi uz datu aizsardzību. 29. panta darba grupa 2007. gada 20. septembrī sniedza atzinumu par IMI datu aizsardzības aspektiem ⁽⁴⁾. 29. panta darba grupas atzinumā atbalstīti Komisijas plāni pieņemt lēmumu par IMI datu aizsardzības aspektu regulējumu un izveidot noteiktāku juridisko pamatu datu apmaiņai IMI.

4. EDAU pauž gandarījumu par to, ka Komisija, sagatavojot lēmumu par IMI, lūdza 29. panta darba grupas atzinumu. EDAU aktīvi piedalījās tās apakšgrupas darbā, kas risina ar

⁽²⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2005/36/EK (2005. gada 7. septembris) par profesionālo kvalifikāciju atzīšanu (OV L 255, 30.9.2005., 22. lpp.).

⁽³⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2006/123/EK (2006. gada 12. decembris) par pakalpojumiem iekšējā tirgū (OV L 376, 27.12.2006., 36. lpp.).

⁽⁴⁾ 29. panta darba grupas atzinums Nr. 7/2007 par datu aizsardzības jautājumiem, kas saistīti ar iekšējā tirgus informācijas sistēmu (IMI), WP 140.

IMI saistītus jautājumus, un atbalsta 29. panta darba grupas atzinumā minētos secinājumus. EDAU arī pauž gandarījumu par to, ka Komisija pirms lēmuma par IMI pieņemšanas neoficiāli ar to konsultējās. Tas deva iespēju sniegt priekšlikumus pirms lēmuma pieņemšanas, kas bija īpaši svarīgi, jo procedūra attiecās tieši uz Komisijas lēmumu, nevis Komisijas priekšlikumu, kam seko likumdošanas procedūra, kurā iesaistīta Padome un Eiropas Parlaments.

Komisijas Lēmums 2008/49/EK

5. Komisija 2007. gada 12. decembrī pieņēma Lēmumu Nr. 2008/49/EK par Iekšējā tirgus informācijas sistēmas (IMI) īstenošanu attiecībā uz personas datu aizsardzību (turpmāk IMI lēmums). Lēmumā ņemti vērā daži EDAU un 29. panta darba grupas iesniegtie ierosinājumi. Bez tam lēmumā precīzāk noteikts juridiskais pamats.

Vispārējie EDAU uzskati par IMI

6. EDAU vispārējie uzskati par IMI ir pozitīvi. EDAU atbalsta Komisijas mērķus izveidot elektronisku sistēmu informācijas apmaiņai un reglamentēt minētās sistēmas datu aizsardzības aspektus. Šāda racionalizēta sistēma varētu ne tikai paaugstināt sadarbības efektivitāti, bet palīdzētu arī nodrošināt atbilstību attiecīgiem datu aizsardzības likumiem. To var panākt, izveidojot precīzu sistēmu par to, ar kādu informāciju var apmainīties, ar ko un ar kādiem nosacījumiem.
7. Tomēr šādas centralizētas elektroniskas sistēmas izveide rada arī dažus riskus. Tostarp un galvenokārt riskus, ka var notikt apmaiņa ar vairāk datiem un plašākā mērā nekā tas ir tieši nepieciešams efektīvas sadarbības vajadzībām, un ka dati, tostarp potenciāli novecojuši un kļūdaini dati, varētu saglabāties šajā elektroniskajā sistēmā ilgāk nekā vajadzīgs. Problemātisks ir arī jautājums par 27 dalībvalstīs pieejamās datu bāzes drošību, jo sistēma ir tik droša, cik drošs ir tīkla vājākais posms.
8. Tādēļ ir ļoti svarīgi, lai rūpes datu aizsardzības jomā būtu ņemtas vērā juridiski saistošā Kopienas tiesību aktā pēc iespējas pilnīgāk un viennozīmīgāk.

Precīza IMI darbības jomas robežu noteikšana

9. EDAU pauž gandarījumu par to, ka Komisija ir precīzi formulējusi un noteikusi IMI darbības jomu, sagatavojot pielikumu, kurā izklāstīti attiecīgi Kopienas tiesību akti, uz kuru pamata var apmainīties ar informāciju. Pašlaik pielikumā ietvertas tikai Profesionālo kvalifikāciju direktīva un Pakalpojumu direktīva. Tomēr nākotnē plānots paplašināt IMI darbības jomu. Ikreiz pieņemot jaunu tiesību aktu, kas paredz informācijas apmaiņu, izmantojot IMI, attiecīgais pielikums tiks vienlaicīgi atjaunināts. EDAU pauž gandarījumu par šādu kārtību, jo tā i) precīzi nosaka IMI darbības jomas robežas, ii) nodrošina pārskatāmību un vienlaicīgi iii)

nodrošina elastīgumu gadījumā, ja nākotnē IMI izmantos papildu informācijas apmaiņas pasākumiem. Tā arī nodrošina, ka informācijas apmaiņu, izmantojot IMI, nav iespējams veikt, ja i) konkrētos iekšējā tirgus tiesību aktos nav izveidots atbilstīgs juridiskais pamats, kas ļauj vai uzdod veikt apmaiņu ar informāciju, un ii) ja IMI lēmuma pielikumā nav iekļauta atsauce uz attiecīgo juridisko pamatojumu.

Galvenās bažas par IMI lēmumu

10. EDAU tomēr nav apmierināts ar i) IMI lēmumā izvēlēto juridisko pamatojumu, kas nozīmē, ka pašlaik IMI lēmums ir balstīts uz nenoteiktu juridisko pamatu (skatīt atzinuma 2. iedaļu), un ii) to, ka vairāki vajadzīgi noteikumi, kas sīki reglamentē IMI datu aizsardzības aspektus, dokumentā nav iestrādāti (skatīt atzinuma 3. iedaļu).
11. Diemžēl praksē Komisijas pieņemtais risinājums nozīmē, ka pretēji EDAU un 29. panta darba grupas cerībām, IMI lēmums pašlaik pilnībā nereglamentē visus galvenos IMI datu aizsardzības aspektus, tostarp galveno — veidu, kādā sadalās atbildība starp saistītiem kontrolieriem attiecībā uz paziņojumu sniegšanu un kā datu subjektiem tiek piešķirtas piekļuves tiesības, vai īpašos, praktiskos proporcionalitātes jautājumus. EDAU arī pauž nožēlu, ka nav paredzēta īpaša prasība Komisijai tīmekļa vietnē publicēt iepriekš noteiktus jautājumus un datu laukus, kas uzlabotu pārskatāmību un juridisko noteiktību.

2. IMI LĒMUMA JURIDISKAIS PAMATS

IDABC lēmums

12. IMI lēmuma juridiskais pamats, kā noteikts pašā lēmumā, ir Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmums 2004/387/EK (2004. gada 21. aprīlis) par Viseiropas elektroniskās pārvaldības pakalpojumu savietojamības nodrošināšanu valsts pārvaldes iestādēm, uzņēmumiem un pilsoņiem (IDABC lēmums) ⁽¹⁾ un jo īpaši tā 4. pants.
13. IDABC lēmums pats ir instruments, kas atbilst Eiropas Kopienas dibināšanas līguma (turpmāk EK līgums) XV sadaļai: Eiropas komunikāciju tīkli. EK līguma 154. pantā paredzēts, ka Kopiena sekmē Eiropas tīklu izveidi un attīstību transporta, telekomunikāciju un enerģētikas infrastruktūras jomā. Šādas darbības mērķis ir veicināt valstu tīklu savstarpējo savienojumu un savietojamību un pieeju šādiem tīkliem. 155. pantā uzskaitīti pasākumi, kādus Kopiena var pieņemt šajā sistēmā. Tie ir: i) pamatnostādnes, ii) jebkādi pasākumi, kas var būt nepieciešami, lai nodrošinātu tīklu savietojamību, jo īpaši tehniskās standartizācijas jomā, kā arī iii) projektu atbalstīšana. IDABC lēmums balstās uz 156. panta 1. punktu, kurā noteikta pieņemšanas procedūra.

⁽¹⁾ OV L 144, 30.4.2004., labotā redakcija OV L 181, 18.5.2004., 25. lpp.

14. IDABC lēmuma 4. pantā cita starpā noteikts, ka Kopiena īsteno vispārējās intereses projektus. Šiem projektiem jābūt iekļautiem pašlaik īstenojamā darba programmā un tie jāīsteno saskaņā ar IDABC lēmuma 6. un 7. pantā minētajiem principiem. Minētie principi galvenokārt atbalsta plašāku līdzdalību, paredz skaidru un objektīvu procedūru un nosaka tehnisku standartizāciju. To mērķis ir arī nodrošināt projektu ekonomisko pamatojumu un īstenošanas iespējas.

Pakalpojumu direktīva un Profesionālo kvalifikāciju direktīva

15. Kā minēts iepriekš, sākotnēji iekšējā tirgus informācijas sistēmu izmantos apmaiņai ar personas datiem saskaņā ar divām direktīvām:

— Pakalpojumu direktīvu, kā arī

— Profesionālo kvalifikāciju direktīvu.

16. Pakalpojumu direktīvas 34. panta 1. punktā ir paredzēts īpašs juridiskais pamats elektroniskas sistēmas izveidei informācijas apmaiņai starp dalībvalstīm kā papildu pasākums direktīvas nozīmē. 34. panta 1. punktu lasa šādi: "Komisija, sadarbojoties ar dalībvalstīm, izveido elektronisku sistēmu informācijas apmaiņai starp dalībvalstīm, ņemot vērā pašreizējās informācijas sistēmas".

17. Profesionālo kvalifikāciju direktīvā nav paredzēts izveidot īpašu elektronisku sistēmu informācijas apmaiņai, taču dažos tās noteikumos ir skaidri noteikts, ka informācijas apmaiņa ir jāveic. Arī direktīvas 56. pants ir viens no noteikumiem, kas paredz veikt informācijas apmaiņu, nosakot, ka dalībvalstu kompetentajām iestādēm ir jāstrādā cieši sadarbojoties un jāsniedz savstarpēja palīdzība, lai sekmētu direktīvas piemērošanu. 56. panta 2. punktā paredzēts, ka konkrētu konfidenciālu informāciju apstrādā, ievērojot datu aizsardzības tiesību aktus. Papildus arī 8. pantā ir īpaši paredzēts, ka uzņēmējas dalībvalsts kompetentās iestādes var lūgt statusa dalībvalsts kompetentās iestādes sniegt jebkādu informāciju, kas attiecas uz pakalpojumu sniedzēja statusa likumību un viņa labu uzvedību, kā arī uz jebkādu profesionāla rakstura disciplināru vai soda sankciju neesamību. Visbeidzot, 50. panta 2. punktā paredzēts, ka pamatotu šaubu gadījumā uzņēmēja dalībvalsts var prasīt attiecīgās dalībvalsts kompetentajām iestādēm apstiprināt apliecinājumu un kvalifikāciju un mācības apliecinājo dokumentu autentiskumu.

Vajadzība pēc pareiza juridiskā pamata noteikumiem par datu aizsardzību

18. Personas datu aizsardzība ir atzīta kā viena no pamattiesībām Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 8. pantā, kā arī judikatūrā, balstoties uz Eiropas Cilvēktiesību konvencijas (turpmāk ECK) 8. pantu.

19. Saskaņā ar tās 1. pantu IMI lēmumā nosaka IMI iesaistīto pušu un IMI lietotāju funkcijas, tiesības un pienākumus saistībā ar datu aizsardzības prasībām. No 7. apsvēruma

EDAU saprot, ka IMI lēmums ir paredzēts kā Kopienas vispārējās datu aizsardzības sistēmas specifikācija saistībā ar Direktīvu 95/46/EK un Regulu (EK) Nr. 45/2001. Tajā īpaši pievēršas par datu apstrādi atbildīgo personu definīcijām un to pienākumiem, kā arī datu saglabāšanas termiņiem un datu subjektu tiesībām. Tādējādi IMI lēmumā pievēršas pamattiesību ierobežojumiem un specifikācijām un tā mērķis ir precizēt pilsoņu subjektīvās tiesības.

20. Balstoties uz judikatūru saskaņā ar ECK, attiecībā uz tādu noteikumu juridisko statusu, kas ierobežo pamattiesības, nedrīkstētu būt nemazākās šaubas. Šādi noteikumi, pamatojoties uz EK līgumu, ir jāparedz juridiskā instrumentā, uz ko var atsaukties tiesā. Pretējā gadījumā datu subjekts nonāk juridiskas nenoteiktības apstākļos, jo viņš nevar paļauties uz to, ka viņš var atsaukties uz minētiem noteikumiem tiesā.

21. Juridiskas noteiktības jautājums ir vēl būtiskāks, jo saskaņā ar EK līgumā paredzēto sistēmu galvenokārt valstu tiesniešiem būs tiesības lemt, kādu nozīmi piešķirt IMI lēmumam. Tā rezultātā iznākums dažādās dalībvalstīs un pat vienā dalībvalstī var atšķirties. Šāda juridiska nenoteiktība nav pieņemama.

22. Tiesiska aizsardzības līdzekļa (nodrošinājuma) neesamība jebkurā gadījumā ir pretrunā ar ECK 6. pantu, kurā paredzētas tiesības uz taisnīgu tiesu, kā arī ar judikatūru šī panta sakarībā. Šādā situācijā Kopiena nepilda savas saistības saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību (turpmāk LES) 6. pantu, kurā noteikts, ka Eiropas Savienībai ir jāievēro pamattiesības, kā to garantē ECK.

Izvēlēta juridiskā pamata nepilnības

23. EDAU ir patiesi norūpējies par to, ka, izvēloties IDABC lēmuma 4. pantu par lēmuma juridisko pamatu, Komisijas lēmuma sagatavotāji ir rīkojušies tā, ka lēmums var neatbilst iepriekš minētajam juridiskās noteiktības kritērijam. Turpinājumā sniegti EDAU norādītie elementi, kas var radīt šaubas par IMI lēmumam izvēlēta juridiskā pamata atbilstību:

— EK līguma XV sadaļas sistēma: Eiropas komunikāciju tīkli. Saskaņā ar šo sistēmu Eiropas Kopiena var veicināt šādu tīklu izveidi, lai Eiropas pilsoņi gūtu labumu no labāka, drošāka un lētāka transporta, telekomunikācijām un enerģijas (¹). Nav skaidri zināms, vai šī sistēma ir paredzēta arī tiem tīkliem starp valsts iestādēm, kas nepieciešami tiesību aktu īstenošanai, kā tas ir IMI gadījumā.

— Pasākumi, kas paredzēti EK līguma XV sadaļā (155. pantā). Kā minēts iepriekš, tie ir šādi: i) pamatnostādnes, ii) jebkādi pasākumi, kas var būt nepieciešami, lai nodrošinātu tīklu savietojamību, jo īpaši tehniskās standartizācijas jomā, kā arī iii) projektu atbalstīšana. Lai arī pants nav pilnīgi skaidri formulēts — jēdziens "jebkādi pasākumi" var nozīmēt jebko — šis iespējamo

(¹) Skatīt Komisijas Balto grāmatu par izaugsmi, konkurētspēju un nodarbinātību (COM(93) 700) galīgā redakcija.

pasākumu saraksts liek domāt, ka Līguma XV sadaļas mērķus paredzēts sasniegt galvenokārt ar pasākumiem, kas nav tiesību akti. EDAU uzsver, ka šajā sakarībā jēdziens "jebkādi pasākumi" attiecas konkrēti uz tehnisku standartizāciju.

— IDABC lēmuma 4. panta mērķis ir īstenot vispārējas intereses projektus, kas noteikti pašlaik īstenotajā darba programmā. IMI sistēmu izveidoja un finansē, balstoties uz minēto darba programmu. Tomēr EDAU nav pārliecināts, ka 4. pantu var izmantot kā juridisko pamatu noteikumiem par datu aizsardzību, kas ir saistoši IMI iesaistītajām pusēm un sniedz pilsoņiem subjektīvas tiesības.

— IDABC lēmuma 6. un 7. pantā, kas minēti 4. pantā, izklāstīti vispārējas intereses projektu īstenošanas principi. Šie principi attiecas uz līdzdalību, procedūru un tehnisku standartizāciju, kā arī projektu ekonomisku pamatojumu un īstenošanas iespējas. Tie nekādā veidā neattiecas uz datu aizsardzības principiem, nedz arī citiem līdzvērtīgiem publisko tiesību principiem.

— IDABC lēmuma procedūra: Saskaņā ar minētā lēmuma 30. apsvērumu īstenošanas pasākumi būtu jāpieņem atbilstīgi Padomes 1999. gada 28. jūnija lēmumam, ar ko nosaka Komisijai piešķirto ieviešanas pilnvaru īstenošanas kārtību⁽¹⁾. Šim nolūkam jāiesaista "komiteju procedūras" komiteju, kurā darbojas dalībvalstu pārstāvji. IMI lēmuma apsvērumos nav minēta šādas komitejas iesaistīšana. Pēc mūsu ziņām šāda komiteja nav bijusi iesaistīta.

— Vēl viens īpašs jautājums ir tas, ka IMI lēmums ir adresēts dalībvalstīm. Šā iemesla dēļ, un neskatoties uz IMI lēmumā iekļautajām atsaucēm uz Regulu (EK) Nr. 45/2001 un 6. pantā teikto, ka Komisija ir IMI iesaistītā puse, IMI lēmums nevar attiekties uz Komisijas veiktu personas datu apstrādi.

Iespējami risinājumi izvēlētā juridiskā pamata nepilnību novēršanai

24. Iepriekš minēto iemeslu dēļ IMI lēmumam nepieciešams stingrs juridiskais pamats. Pastāv nopietnas šaubas, vai IMI lēmuma juridiskais pamats atbilst prasībai par juridisko noteiktību. EDAU ierosina Komisijai pārskatīt šo juridisko pamatu un atrast risinājumus izvēlētā juridiskā pamata nepilnību novēršanai, ar iespēju rezultātā aizvietot IMI lēmumu ar juridisku instrumentu, kas atbilstu prasībai par juridisku noteiktību.

25. Šajā sakarībā piemērotākais risinājums varētu būt iespēja attiecībā uz IMI sistēmu Padomē un Eiropas Parlamentā pieņemt atsevišķu juridisku instrumentu, līdzīgi, kā par Šengenas Informācijas sistēmu, Vizu informācijas sistēmu un citām lielapjoma IT datu bāzēm.

26. EDAU ierosina izpētīt minēto iespēju. Šāds atsevišķs juridisks instruments varētu attiekties uz IMI iesaistīto pušu un IMI lietotāju funkcijām, tiesībām un pienākumiem saistībā ar datu aizsardzības prasībām (IMI lēmumā definētais priekšmets), kā arī uz citām prasībām, kas saistītas ar IMI sistēmas izveidi un darbību.

27. Otra iespēja būtu atrast juridisku pamatu citos iekšējo tirgu reglamentējošos tiesību aktos. Ciktāl IMI lēmums attiecas uz apmaiņu ar personas datiem saskaņā ar pakalpojumu direktīvu, būtu plašāk jāizpēta, vai šī direktīva paša, un jo īpaši tās 34. pants, varētu sniegt vajadzīgo juridisko pamatu. Ciktāl IMI lēmums attiecas uz apmaiņu ar personas datiem saskaņā ar profesionālo kvalifikāciju direktīvu, varētu izmantot līdzīgu pieeju: īpašu un skaidri formulētu juridisku pamatu var arī izveidot, grozot minēto direktīvu.

28. Attiecībā uz turpmākiem iekšējā tirgus tiesību aktiem, kuros nākotnē var paredzēt informācijas apmaiņu starp dalībvalstu kompetentajām iestādēm, ikreiz šādos jaunos tiesību aktos varētu pieņemt konkrētu juridisku pamatu.

3. APSVĒRUMI PAR IMI LĒMUMA SATURU

29. Šajā atzinuma sadaļā EDAU apskata IMI lēmumā iekļautos noteikumus, kas reglamentē IMI datu aizsardzības aspektus. EDAU priekšlikumus varētu iekļaut jaunā juridiskā instrumentā, kas aizstātu IMI lēmumu, kā ierosināts iepriekš. Ja tomēr šāds jauns instruments netiek izveidots, priekšlikumus varētu iekļaut minētajā IMI lēmumā pēc tam, kad būs grozīts šis lēmums.

30. Bez tam dažus no priekšlikumiem IMI iesaistītās puses jau tagad var sākt piemērot darbā, neveicot grozījumus lēmumā. EDAU cer, ka Komisija vismaz praktiskā līmenī ņems vērā šajā atzinumā sniegtos ierosinājumus ciktāl tie attiecas uz Komisijas kā IMI iesaistītās puses darbībām un līdz ar to atrodoties EDAU pārraudzībā.

2. pants — Iepriekš noteikti datu lauki: pārskatāmība un proporcionalitāte

31. EDAU pauž gandarījumu par IMI tīmekļa vietnē Komisijas publicēto pirmo iepriekš noteikto jautājumu un citu datu lauku kopumu. Tie attiecas uz informācijas apmaiņu atbilstīgi Profesionālo kvalifikāciju direktīvai.

32. Lai šādu labu praksi noteiktu par skaidri formulētu Komisijas pienākumu un tādā veidā nodrošinātu un turpmāk uzlabotu pārskatāmību, EDAU ierosina, lai IMI juridiskajā instrumentā iekļautu pienākumu Komisijai IMI tīmekļa vietnē publicēt iepriekš noteiktus jautājumus un citus datu laukus.

⁽¹⁾ OV L 184, 29.12.2006., 23. lpp.

33. Attiecībā uz proporcionalitāti IMI juridiskajā instrumentā būtu precīzi jāparedz, ka iepriekš noteiktiem jautājumiem un citiem datu laukiem jābūt atbilstīgiem, piemērotiem un apjomā, kas nav pārmērīgs. Bez tam EDAU ir sagatavojis divus konkrētus ierosinājumus par proporcionalitāti:

— precīzs formulējums, ka IMI nav paredzēta regulārām migrējošu profesionāļu un pakalpojumu sniedzēju iepriekšējās darbības pārbaudēm, bet gan tikai gadījumiem, kad to paredz piemērojami tiesību akti un ir pamatotas šaubas par i) migrējošu pakalpojumu sniedzēja uzņēmējas dalībvalsts kompetentajai iestādei sniegtās informācijas autentiskumu vai ii) viņa tiesībām uz savas profesijas statusu vai praktizēšanu uzņēmējā dalībvalstī.

— Lai mazinātu konfidencialu, bet ne vienmēr būtisku datu nevajadzīgu pārsūtīšanu, noteikumā, kurā noteikts, ka gadījumos, kad būtiskas informācijas par sodāmību pārsūtīšana nav obligāta, iepriekš noteiktajos jautājumos un atbildēs IMI saskarnē nebūtu jāietver prasība sniegt informāciju par sodāmību un tās būtu jāformulē citādi — tā, lai mazinātu vajadzību dalīties ar konfidencialiem datiem. Piemēram, uzņēmējas valsts kompetentai iestādei varētu pietikt ar informāciju, ka migrējošs advokāts ir oficiāli reģistrējies un ir pilntiesīgs savas valsts advokātu asociācijas biedrs, un tai nav jāzina, vai viņa izziņā par sodāmību ir ieraksts par ceļu satiksmes noteikumu pārkāpumu, ja tas neliedz viņam turpināt advokāta praksi savā valstī.

3. panta 2. punkts — Kopīga kontrole un pienākumu sadale

34. IMI lēmuma 3. pantā paredzētā pienākumu sadale ir formulēta neskaidri un divdomīgi. EDAU atzīst, ka varētu nebūt iespējams IMI lēmumā īpaši noteikt katru apstrādes darbību un piešķirt Komisijai vai konkrētai kompetentai iestādei konkrētā dalībvalstī atbildību par katru šādu darbību. Tomēr IMI lēmumā būtu jāparedz norādījumi vismaz attiecībā uz nozīmīgākajiem kontrolējamajiem datu aizsardzības pienākumiem.

35. Jo īpaši EDAU ierosina IMI reglamentējošā juridiskajā instrumentā skaidri noteikt, ka

— katra kompetenta iestāde un IMI koordinators ir kontrolējis attiecībā uz paša veiktajām datu apstrādes darbībām kā sistēmas lietotājs;

— Komisija nav sistēmas lietotājs, bet gan operators, un tā ir atbildīga, pirmkārt un galvenokārt, par sistēmas tehnisku darbību, uzturēšanu un tās vispārējās drošības nodrošināšanu, kā arī

— IMI iesaistītās puses kopīgi veic pienākumus attiecībā uz paziņojumu sniegšanu, kā arī piešķir piekļuves, iebildumu un labojumu tiesības tā, kā tas noteikts (no jauna iekļautajos) punktos, kā izklāstīts turpmākajās sadaļās.

Paziņojums datu subjektiem

36. EDAU ierosina, ka IMI reglamentējošā juridiskajā instrumentā būtu jāiekļauj jauns punkts, kurā paredzētu sadalīt atbildību par paziņojumu sniegšanu starp saistītiem kontrolējiem, izmantojot “dažādu līmeņu” pieeju. Jo īpaši tekstā būtu skaidri jānosaka, ka:

— pirmkārt, Komisijai savā IMI veltītajā tīmekļa vietnē būtu viegli saprotamā un vienkāršā valodā jāpublicē visaptverošs paziņojums par personas datu aizsardzību, ietverot visus jautājumus, kas noteikti Regulas (EK) Nr. 45/2001 10. un 11. pantā. EDAU ierosina, lai paziņojums ne tikai atteiktos uz nedaudzām Komisijas apstrādes darbībām attiecībā uz datiem, kuriem tai ir piekļuve (IMI lietotāju personas datiem), bet tajā sniegtu arī vispārēju paziņojumu par informācijas apmaiņu starp kompetentām iestādēm dažādās dalībvalstīs, kas ir minētās datu bāzes uzdevums.

— Otrkārt, papildus, katrai kompetentai iestādei būtu savā tīmekļa vietnē jāpublicē paziņojums par personas datu aizsardzību. Paziņojumam par personas datu aizsardzību būtu jāietver atsauce un saite uz Komisijas paziņojumu par personas datu aizsardzību, kā arī turpmāka izvērstā informācija par attiecīgo iestādi vai dalībvalsti. Šajos paziņojumos ir jāiekļauj, piemēram, arī jebkādi attiecīgajā valstī piemērotie ierobežojumi piekļuves vai informācijas tiesībām. Paziņojumu publicēšanu varētu koordinēt viens sadarbības birojs, kas vadītu sadarbību starp konkrētu valstu kompetentām iestādēm.

— Treškārt un visbeidzot, vēlākais personas datu augšupielādes brīdī un gadījumos, kad nav iespējams piemērot ierobežojumu, paziņojums datu subjektiem būtu jāsniedz tiešā veidā, izmantojot citus līdzekļus, nevis paziņojumu par personas datu aizsardzību tīmekļa vietnē. Kā ieteicamu pieeju varētu izmantot īsas atsaucis uz IMI un saites uz attiecīgiem paziņojumiem par personas datu aizsardzību internetā iekļaušanu visā saziņā, ko kompetentās iestādes veic ar datu subjektiem (parasti migrējošiem pakalpojumu sniedzējiem vai profesionāļiem).

Piekļuves, iebildumu un labojumu tiesības

37. EDAU arī ierosina iekļaut jaunu punktu, lai:

— precīzi noteiktu, kam datu subjektiem būtu jāadresē lūgums par piekļuves sniegšanu, iebildums vai lūgums par labojumu veikšanu;

— precīzi noteiktu, kura kompetenta iestāde būs pilnvarota lemt par šādiem lūgumiem, kā arī

— paredzētu procedūru gadījumiem, ja datu subjekts iesniedz savu lūgumu IMI iesaistītai pusei, kas nav pilnvarota lemt par šādiem lūgumiem.

38. Bez tam būtu jānosaka, ka Komisija var sniegt piekļuvi tikai tādiem datiem, kuriem tai pašai ir likumīga piekļuve. Tāpēc uz Komisiju neattieksies pienākums nodrošināt piekļuvi informācijas apmaiņai starp kompetentām iestādēm. Tomēr, ja datu subjekts vērsas pie Komisijas ar šādu lūgumu, Komisijai bez nepamatotas novilcināšanas ir jānosūta datu subjekts uz iestādēm, kam ir piekļuve attiecīgai informācijai un attiecīgi par to jāinformē datu subjekts.

4. pants — Informācijas apmaiņā iesaistīto datu subjektu personas datu saglabāšana

39. IMI lēmuma 4. panta 1. punktā noteikts, ka datu uzglabāšanas laiks ir seši mēneši no informācijas apmaiņas "oficiālas pabeigšanas" brīža.

40. EDAU saprot, ka kompetentām iestādēm varētu būt nepieciešama noteikta elastība datu saglabāšanā, jo papildus sākotnējam jautājumam un atbildei, starp kompetentām iestādēm iespējami arī turpmāki jautājumi par attiecīgo lietu. Patiešām 29. panta darba grupas atzinuma sagatavošanas laikā Komisija paskaidroja, ka sistēmas administratīvās procedūras, par kurām informācijas apmaiņa var būt nepieciešama, parasti tiek pabeigtas dažu mēnešu laikā un sešu mēnešu saglabāšanas laiks tika ierosināts, lai sniegtu noteiktu elastību neparedzētu aizkavēšanās gadījumos.

41. Ņemot vērā minēto un balstoties uz Komisijas sniegto skaidrojumu, EDAU šaubās vai pastāv likumīgs iemesls saglabāt datus IMI sistēmā vēl sešus mēnešus pēc informācijas apmaiņas oficiālas pabeigšanas. Tādēļ EDAU ierosina sākt skaitīt minēto sešu mēnešu termiņu datu automātiskai dzēšanai no dienas, kad pieprasījumu snieguši iestāde pirmo reizi sazinās ar otru pusi konkrētā informācijas apmaiņas gadījumā. Patiešām lietderīgāk būtu noteikt automatiskas dzēšanas datumu atkarībā no dažādiem informācijas apmaiņas veidiem (vienmēr sākot termiņa skaitīšanu no informācijas apmaiņas sākuma). Sešu mēnešu saglabāšanas laiks varētu būt pieņemams, piemēram, informācijas apmaiņai saskaņā ar Profesionālo kvalifikāciju direktīvu, taču tas ne vienmēr būs pietiekams citos informācijas apmaiņas gadījumos par iekšējā tirgus tiesību aktiem nākotnē.

42. EDAU arī piebilst, ka, pat ja tā ierosinājumi netiks ņemti vērā, būtu vismaz precīzi jānoformulē jēdziena informācijas apmaiņas "oficiālā pabeigšana" nozīme. Īpaši jānodrošina, lai dati datu bāzē nesaglabātos ilgāk, nekā tas nepieciešams, vienkārši tādēļ, ka kompetenta iestāde nav slēgusi lietu.

43. Bez tam EDAU ierosina 4. panta otrā daļā mainīt jēdziena "dzēst — saglabāt" loģiku. Komisijai būtu jāizpilda lūgumi par dzēšanu 10 darba dienu laikā visos gadījumos, neatka-

rīgi no tā, vai otra informācijas apmaiņā iesaistītā kompetentā iestāde vēlētos vai nē saglabāt informāciju IMI. Tomēr būtu jāpastāv automatizētam mehānismam šādas otras kompetentas iestādes brīdināšanai, lai tā nezaudētu datus un varētu, ja vēlas, lejupielādēt vai izdrukāt šo informāciju un saglabāt to savu uzdevumu vajadzībām ārpus IMI saskaņā ar saviem datu aizsardzības noteikumiem. Desmit dienu brīdināšanas laiks šķiet pieņemams gan kā minimuma, gan maksimālais noteiktais termiņš. Komisijai vajadzētu būt iespējai dzēst informāciju pirms šī desmit dienu termiņa tikai, ja abas iesaistītās iestādes apstiprina savu vēlmi dzēst datus.

Drošības pasākumi

44. EDAU arī ierosina noteikt, ka drošības pasākumi, neatkarīgi no tā, vai tos veic Komisija vai kompetentas iestādes, būtu jāpieņem saskaņā ar dalībvalstu labāko praksi.

Kopīga uzraudzība

45. Līdz ar to, ka informācijas apmaiņu saskaņā ar IMI regulamentē daudzi valstu datu aizsardzības likumi un to uzrauga daudzas valstu datu aizsardzības iestādes (papildus Regulas (EK) Nr. 45/2001 piemērošanai un EDAU kā uzraudzības iestādei attiecībā uz dažiem apstrādes darbību aspektiem), EDAU ierosina, ka IMI reglamentējošā juridiskā instrumentā būtu jāietver arī precīzi noteikumi, kas veicinātu kopīgu IMI uzraudzību, kuru veiktu dažādās datu aizsardzībā iesaistītās iestādes. Kopīgu uzraudzību varētu veidot identiski tam, kā juridiskos instrumentos par otrās paaudzes Šengenas Informācijas sistēmas (SIS II) izveidi, darbību un izmantošanu ⁽¹⁾.

4. SECINĀJUMI

46. EDAU atbalsta Komisijas mērķus izveidot elektronisku sistēmu informācijas apmaiņai un reglamentēt minētās sistēmas datu aizsardzības aspektus.

47. Iepriekš minēto iemeslu dēļ IMI lēmumam nepieciešams stingrs juridisks pamats. EDAU ierosina Komisijai pārskatīt izvēlēto juridisko pamatu un atrast risinājumus izvēlētajā juridiskā pamata nepilnību novēršanai, ar iespēju rezultātā aizvietot IMI lēmumu ar juridisku instrumentu, kas atbilstu prasībai par juridisku noteiktību.

48. Kā vispiemērotāko risinājumu EDAU ierosina analizēt iespēju attiecībā uz IMI sistēmu Padomes un Eiropas Parlamenta līmenī pieņemt atsevišķu juridisku instrumentu, līdzīgi, kā par Šengenas Informācijas sistēmu, Vīzu informācijas sistēmu un citām lielapjoma IT datubāzēm.

⁽¹⁾ Skatīt 44.–46. pantu Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (EK) Nr. 1987/2006 (2006. gada 20. decembris) par otrās paaudzes Šengenas Informācijas sistēmas (SIS II) izveidi, darbību un izmantošanu (OV L 381, 28.12.2006., 4. lpp.) un 60.–62. pantu Padomes Lēmumā 2007/533/TI (2007. gada 12. jūnijs) par otrās paaudzes Šengenas Informācijas sistēmas (SIS II) izveidi, darbību un izmantošanu (OV L 205, 7.8.2007., 63. lpp.).

49. Kā cits risinājums būtu izpēte par to, vai pakalpojumu direktīvas 34. pants un līdzīgi noteikumi, kas vēl ir jāpieņem attiecībā uz citiem iekšējā tirgus tiesību aktiem, varētu nodrošināt vajadzīgo juridisko pamatu.
50. Turklāt atzinumā sniegti vairāki priekšlikumi noteikumiem, kas reglamentē IMI datu aizsardzības aspektus un kas jāiekļauj jaunā juridiskā instrumentā, ar kuru aizvietotu IMI lēmumu, kā ierosināts iepriekš, vai arī, ja šāds jauns instruments netiek izstrādāts — jāiekļauj minētajā IMI lēmumā pēc tam, kad būs grozīts šis lēmums.
51. Daudzus no priekšlikumiem IMI iesaistītās puses jau tagad var sākt piemērot darbā, neveicot grozījumus lēmumā. EDAU cer, ka Komisija iespēju robežās, bet vismaz praktiskā līmenī, ņems vērā šajā atzinumā sniegtos ierosinājumus,

ciktāl tie attiecas uz Komisijas kā IMI iesaistītās puses darbībām.

52. Šie ierosinājumi attiecas uz pārskatāmību un proporcionalitāti, kopīgu kontroli un pienākumu sadali, paziņojumiem datu subjektiem, piekļuves, iebildumu un labojumu tiesībām, datu saglabāšanu, drošības pasākumiem un kopīgu uzraudzību.

Briselē, 2008. gada 22. februārī

Peter HUSTINX

Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītājs